

Renata Smoter Grzeszkiewicz

PRZYCZYNEK DO SZKOLNICTWA RADECZNICKIEGO Z POCZĄTKU XX W.

O istnieniu w początkach ubiegłego szkoły (szkół) Radeczniczy dowiadujemy się ze zbioru zespołów szczątkowych o nazwie Akta szkół powiatu zamojskiego, zachowanego w zbiorach Archiwum Państwowego w Zamościu. Są to dwie jednostki pod wspólną nazwą Szkoła Ogrodnicza Żeńska w Radeczniczy: dzienniki lekcyjne (sygn. 1-2; 1910-1913). Noszą nazwy: *Журнал Родечницкой Женской Школы 1910–1911* oraz *Журнал теоретических занятий Родочницкой Школы Садоводства на 1911/1912 уч. [ебный] год*, którego zawartość obejmuje również następny rok szkolny¹. Można wnioskować iż formalnie były to dwie szkoły, a faktycznie jedna – w międzyczasie uległa przekształceniu. W pierwszym roku okresie istnienia była to Szkoła Żeńska o profilu ogólnym, natomiast w latach 1911–1913 placówka funkcjonująca jako szkoła ogrodnicza.

W dziennikach znajdujemy: nazwy wykładanych przedmiotów, tematy lekcji z zaznaczeniem daty i dnia tygodnia, w którym dana lekcja się odbyła, nazwiska uczących się dziewcząt, w roku szkolnym 1910/1911 były to: *Korytko Zofia, Kwiatkowska Paulina, Lewicka Julia*, nazwisk uczennic o imieniu *Joanna* i *Barbara* nie udało mi się odczytać. W szkole uczono: arytmetyki, historii (rosyjskiej), geografii, religii (w zapisie używa się nazwy *Божий Закон*), kaligrafii, języka rosyjskiego, prowadzone były również zajęcia praktyczne. Brak jest tytułów podręczników, podano jedynie nazwiska autorów podręcznika arytmetyki. Oceny jakie uzyskały dziewczęta z I półrocza omawianego roku szkolnego wahały się od 3+ do 5. Zajęcia odbywały się również w sobotę. Jako nowy przedmiot w drugim półroczu pojawia się fizyka. Zajęcia odbywały się w godzinach od godz. 9 - 12, lub od 9 - 3 po południu.

Wybrane tematy wykładanych w roku szkolnym 1910 /1911

nazwa przedmiotu	data prowadzonej lekcji	temat zajęć
język rosyjski	12 października, wtorek	pisanie dyktanda
religia	28 października, czwartek	narodziny Jezusa Chrystusa
zajęcia praktyczne	4 listopad	przycinanie drzewek
botanika	3 marca 1911 roku	wykład na temat sosny

W roku szkolnym 1911/1912 naukę pobierało 10 dziewcząt: *Berdecka (...), Żubruń Anna, Żubruń Barbara, Żernik Anna, Korytko Zofia, Kwiatkowska Paulina, Lewicka Julia, Petryszak Maria, Chindoga (?) Helena, Szutowska He-*

¹ Archiwum Państwowe w Zamościu, Akta Szkół Powiatu Zamojskiego, Szkoła Ogrodnicza Żeńska w Radeczniczy 1910-1913, nr. zesp. 149/4, sygn. 1-2, b/p.

lena. Dokonano podziału na I i II oddział (klasy?). Wykaz tematów z danego przedmiotu zapisany został na początku dziennika. W roku 1911/1912 wykładano: religię, język rosyjski, historię, geometrię, fizykę, zoologię. Oceny za I półrocze: od oceny niedostatecznej poprzez 3+, 4–, 4= do 5.

Wybrane tematy wykładanych w roku szkolnym 1911 /1912

nazwa przedmiotu	data prowadzonej lekcji	temat zajęć
geometria	11 października	podstawowe pojęcia geometryczne - linia, powierzchnia, kropka
arytmetyka	12 października	rozwiązywanie zadań z podręcznika autorstwa <i>Буренина</i> i <i>Машина</i> ; sądząc po numerach zadań, bardzo wysokich, w tym dniu rozwiązywano zadanie o nr. 1039 - był to więc bardzo obszerny podręcznik
fizyka	17 października	inercja, zajęcia na temat działania barometru
język rosyjski	20 października	praca pisemna na temat "Opisanie wieczornicy upamiętniającej Wojnę Narodową"
religia	12 marca 1912 roku	w tym dniu zajęcia z religii nie odbyły się

W roku szkolnym 1912/1913 pojawia się nowy podręcznik do arytmetyki autorstwa *Борысова* i *Саторова*, także "opasy" – figurują w nim zadania powyżej numeru 1546. Historia, której uczą się dziewczęta, podobnie jak w latach ubiegłych dotyczyła Rosji. Zapisane za pierwsze półrocze oceny z zoologii w przedziale od 3+ do 5–, natomiast zestawienie ocen z wszystkich przedmiotów wskazuje iż najlepszą uczennicą była Julia Lewicka.